

Til: Kunnskapsdepartementet
Dato: 20. oktober 2011
Sak: Høring NOU 2011:6 Et åpnere forskningssystem

Norsk Industri takker for invitasjonen til å gi innspill til NOUen fra Fagerberg-utvalget. Vi har både noen generelle betraktninger til NOUens analyse av det norske forskningssystemet og konkrete tilbakemeldinger på de forslagene som blir fremmet.

Næringsrettet forskning

Vi har all forståelse for at Fagerberg-utvalget hadde behov for å avgrense sitt fokusområde for arbeidet med NOUen. Men et ensrettet fokus på universitets- og høgskolesektoren, velger de bort halvparten av forskningen som gjøres i Norge. Privat sektor står for litt over halvparten av forskningsinvesteringene i Norge, og industrien står for nesten halvparten av forskningsinvesteringene i privat sektor.

Forskningen som gjøres i industrien fører til økt verdiskaping, energieffektivisering og miljøbesparelser. Dette er viktige samfunnsøkonomiske betraktninger som også må vurderes. Hvis vi skal gjøre en helhetlig vurdering av hva vi får ut av offentlige investeringer i forskning, må det aspektet at næringsrettede forskningsprogram utløser store private investeringer i forskning også tas med. De næringsrettede programmene i Norges forskningsråd, gaveforsterkningsordningen og Sentre for forskningsdrevet innovasjon er eksempler på hvordan offentlige forskningsinvesteringer får store og positive ringvirkninger.

NOUen påpeker flere ganger at vi har en liten tradisjon for private gaver til forskning i Norge. Dette er en trend som sakte men sikkert har endret seg de siste 10 årene. Gaveforsterkningsordningen er en av årsakene til dette, og har bidratt til at det er blitt litt mindre tabu for private å gi gaver til universiteter. I stedet for å gi et motsatt signal og legge ned denne ordningen, foreslår Norsk Industri at det videreføres og utvides med å også gjelde for høyskolene. Høgskolen i Ålesund er et godt eksempel på hvordan bidrag fra næringslivet har bygget opp et ledende maritimt fagmiljø. Det hadde vært et svært positivt bidrag om gaveforsterkningsordningen gjaldt også her.

En lavere terskel for forskning i bedriftene er en viktig måte å få mer forskning og større teknologispredning. Ordninger som SkatteFUNN og Nærings-ph.d. har ført til at det ikke er bare de største bedriftene som har muligheter til å drive forskning og utvikling. Med en lavere terskel går forskningsevnen i næringslivet opp og evnen til å ta i bruk og spre teknologi større. Dette er et veldig positivt samfunnsøkonomisk bidrag som gjennomføres med relativt små offentlige utgifter. Vi mener dette, sammen med gaveforsterkningsordningen, er gode eksempler på hvordan det er mulig å få mye og god forskning ut av få offentlige kroner.

Hvordan bedre utnytte ressursene

Norsk Industri mener det er mye å hente på strategisk satsing, planlegging og gjennomføring i universitets- og høyskolesektorens forskningssatsing. Dette er på mange måter en ledelsesutfordring, i en sektor som er svært egalitær.

Innen ledelse i UoH-sektoren har det skjedd mye positivt de siste årene. Økt valgfrihet i ledelsesmodell, økt kursing gjennom UHR og større bevissthet om resultater har gitt effekt. Vi mener imidlertid det fortsatt er mye å hente og at det er stor forskjell mellom institusjonene.

Det arbeidet som er gjort særlig på Universitetet i Tromsø, mener vi er et eksempel til etterfølgelse. Det er ikke en innskrenking av den enkelte forskers faglige frihet at de blir utsatt for en form for ledelse, tilbakemelding og dialog som er vanlig i resten av arbeidslivet. Tvert imot bør dette være en forutsetning i en sektor som får nesten all finansiering fra skattebetalerne.

Forskningsindikatorer

Norsk Industri er tilhenger av objektive kriterier for måling og mener forslaget om forskningsindikatorer kan ha noe for seg. Samtidig må vi huske på at forskning ikke er en lett målbar aktivitet og at vi ikke må stirre oss blind på slike indikatorer. De kan gi en indikasjon, men bør ikke nødvendigvis være toneangivende for norsk forskningspolitikk. Et godt eksempel er European Innovation Scoreboard, som år etter år slår fast at Norge er dårlig på innovasjon, fordi indikatorene de har satt opp ikke passer med norsk næringsliv i det hele tatt og gir helt feil utslag.

Åpen konkurransearena

Norsk Industri mener forslaget med å opprette en ny åpen konkurransearena, ikke er det som bringer Norge videre som forskningsnasjon. Den frie forskningen og forskerinitierte forskningen er en sentral del av universitetenes oppgave. Forskningsrådets oppgave er å fordele midler på en fornuftig måte for å nå samfunnets mål med den skattebetalte forskningsfinansieringen. Likevel står Fripro sterkt og har vært prioritert de siste årene. Den frie grunnforskningen står sterkt i Norge.

Universitetenes prioriteringer og satsinger har over lang tid vært preget av studentenes valg. Store kull på fag som statsvitenskap og sosiologi har ført til ansettelse av flere vitenskaplig ansatte, som har forskning som en del av sin stilling. Det har videre ført til at disse instituttene har fått flere stipendiater og igjen bygget opp sin forskningsaktivitet. Dette har ført til at Norge er det landet i OECD som bruker størst andel av sine forskningsinvesteringer på samfunnsvitenskap. Vi er også den nasjonen som bruker minst på matematikk-, natur- og teknologifag. Dette vil videre forsterkes av en ny åpen konkurransearena. Der vil, tabloid sakt, alle landets statsvitenskapsprofessorer ha et numerisk fortrinn.

Kontakt ved spørsmål:

Knut E. Sunde
Direktør
knut.sunde@norskindustri.no
90 03 07 73

Jørn Sund-Henriksen
Fagsjef, utdanning og forskning
jorn.henriksen@norskindustri.no
95 16 17 41